

Modelul evaluării riscului de recidivă

SERN/ERIC

Material pregătit de Ramona Bălăiță, expert, România

Date privind persoana evaluată

- ▶ Modelul RNR
- ▶ Așa cum este reflectat în tehnica de evaluare dezvoltată de Serviciile Corecționale Canadiene (v. <http://www.csc-scc.gc.ca/acts-and-regulations/705-6-cd-eng.shtml>)
- ▶ Principiul riscului se referă la faptul că intervenția trebuie să fie proporțională cu nivelul riscului (sub aspectul metodei, intensității, dimensiunii propuse etc).
- ▶ Principiul nevoii prevede că intervenția trebuie să se adreseze în mod prioritar nevoilor criminogene (și nevoilor care potentează aceste nevoi criminogene). Abordarea nevoilor ne-criminogene are sens numai în situația în care acestea se constituie în obstacol în schimbarea nevoilor criminogene.
- ▶ Principiul responsivității indică faptul că intervențiile oferite trebuie adaptate stilului de învățare, motivației, abilităților și punctelor forte ale persoanei supravegheate pentru a stabili și dezvolta un mediu de învățare eficient.

Domenii ale factorilor de risc statici (v. principiul riscului)

▶ R1, sancțiuni penale anterioare

- ▶ tip (în comunitate, în centru/penitenciar) și durată
- ▶ pentru ce infracțiuni comise?
- ▶ referire la eventualele victime: tip (copii, infirmi, bătrâni, f/m), număr, felul agresiunii suferite (psihologică și/sau fizică), mijloace de exercitare a forței (arme, amenințare, prin abuz de putere/poziție/autoritate)
- ▶ singur sau împreună cu alții?

R2, rezultate ale sancțiunilor anterioare

- ▶ comunitate (a încălcat măsuri/obligații?; a comis noi infracțiuni, pe durata măsurii educative / supravegherii?)
- ▶ în centru/penitenciar (evadări încercate sau reușite, abateri disciplinare și alte ilegalități)

R3, timp fără infracțiuni

- ▶ au trecut mai puțin de 6 luni, de la ultima încarcerare?
- ▶ nu a trecut nici măcar un an fără să fi săvârșit infracțiuni?

R4, actuala infracțiune

- ▶ tip (în comunitate, în centru/penitenciar) și durată
- ▶ pentru ce infracțiuni comise?
- ▶ referire la eventualele victime: tip (copii, infirmi, bătrâni, f/m), număr, felul agresiunii suferite (psihologică și/sau fizică), mijloace de exercitare a forței (arme, amenințare, prin abuz de putere/poziție/autoritate)
- ▶ singur sau împreună cu alții

(R5, precedente evaluări/tratamente în legătură cu infracțiuni sexuale)

Domenii ale nevoilor criminogene (v. principiul nevoii criminogene)

N1, educație

N2, ocupare profesionale

N3, familie

N4, asocieri

N5, abuz de substanțe

N6, funcționalitate comunitară

N7, personal/emoțional

N8, atitudine

(& N9, responsivitate – v. principiul responsivității)

N1: repere în evaluarea educației formale

- ▶ Are mai puțin de 10 clase absolvite? (ultima clasă absolvită?; când?; eventuale repetări – motive; eventuale completări ale studiilor)
- ▶ Are mai puțin de 12 clase sau echivalentul a 12 clase? (v. detalii de mai sus)
- ▶ De observat resursele educaționale ale persoanei evaluate, posibil de folosit prosocial

N2: repere în evaluarea ocupației profesionale

- ▶ Lipsește experiența profesională? (ce a muncit, până acum?; care este cea mai lungă perioadă în care a fost angajat?; s-a întâmplat să fi trecut mai mult de 6 luni consecutive, fără să fi fost angajat?)
- ▶ Este neangajat profesional (la momentul evaluării sau al arestării)? (chiar și în detenție, dacă a fost angajat profesional sau implicat în procesul educațional; Cât timp?; Pentru cei care lucrează la domiciliu: descrierea unei zile obișnuite; ce tip de activități desfășoară cu copiii sau în gospodărie?)
- ▶ Are istoric ocupațional instabil? (câte locuri de muncă a avut, până acum?; a pus capăt vreunei angajări, fără să știe viitoarea sursă de venit/viitorul loc de muncă?; care a fost cea mai scurtă perioadă de angajare profesională?; Dar cea mai lungă?; Care este cea mai lungă perioadă de neimplicare în muncă?)
- ▶ Sunt limitate abilitățile/priceperile în ocupații căutate? (are pregătire formală /calificare la locul de muncă?; pentru ce ocupație?; dobândită cu cât timp în urmă?)
- ▶ Nemulțumit de abilitățile de muncă? (este nemulțumit de tipul de muncă depusă până acum?; își dorește să fi avut parte de alte experiențe de muncă?; cât de des se gândește la schimbarea naturii profesiei practicate până acum?; Au fost beneficii acceptabile?; salariul a fost suficient?; a fost mulțumit de securitatea muncii?)
- ▶ Abilitățile de muncă în echipă sunt limitate? (cum ar descrie colaborările cu colegii de muncă/clasă și cu supervizorii/șefii?; a avut dificultăți cu aceștia?; pentru cei care nu au muncit: crede că ar avea dificultăți de lucru cu alții sau de raportare la cineva?)
- ▶ Are puțină încredere în îmbunătățirea șanselor de angajare? (a fost vreodată concediat sau îndepărtat de la locul de muncă?; de ce (nu)?; Dacă s-a întâmplat, cum s-a simțit?; Crede că poate fi angajat?; Crede că-și poate îmbunătăți opțiunile în ceea ce privește viitoare locuri de muncă?)
- ▶ Etica muncii poate fi descrisă ca fiind șubredă? (crede că e important să muncească serios indiferent de cine îl supraveghează?; Crede că ar trebui să fie cel mai bun, indiferent în ceea ce e angajat?; se poate gândi la motive ale implicării în muncă, dincolo de salariu?; a întârziat vreodată la muncă/școală?)
- ▶ A fost până acum referit unor programe destinate acoperirea unor nevoi profesionale?
- ▶ De observat în ce măsură elemente ale ocupației profesionale se constituie în factori integratori

N3: repere în evaluarea domeniului familiei

- ▶ Despre copilărie (atașament limitat față de familie, relații negative cu figura parentală, abuz, asistare la violență familială?)
- ▶ Relații intime (inabilitate în a menține relație intimă durabilă, au existat relații intime problematice, a fost victima vreunui abuz al partenerului, a comis acte de violență față de partener, atitudini care potențează violența față de partener?)
- ▶ Parenting (nu are responsabilități parentale, are dificultăți semnificative în exercitarea responsabilităților parentale, cunoștințe și/sau abilități parentale limitate, au existat investigații formale pentru suspiciune de abuz și/sau neglijare a copilului, utilizare de forță excesivă pentru disciplinarea copilului?)
- ▶ Au existat precedente referiri către programe orientate spre astfel de nevoi?
- ▶ De observat relații suportive și pro-sociale cu membri ai familiei

N4: repere în evaluarea asocierilor (a contactelor sociale)

- ▶ Aspecte penale (contacte cu utilizatori în abuz de substanțe, are multe cunoștințe care au avut de a face cu legea penală, are mulți prieteni care au avut de a face cu legea penală, are contacte cu membri ai familiei, care au avut de a face cu legea penală, are ca partener pe cineva care a avut de a face cu legea penală, este suspect de afiliere la găști de cartier/organizații criminale, locuiește într-o zonă cu rată de criminalitate mare?)
- ▶ Deficite prosociale (sprijin prosocial limitat din partea partenerului intim, a familiei, a prietenilor?)
- ▶ Au existat referiri către programe orientate spre astfel de nevoi?
- ▶ De observat prezența suportului prosocial din partea familiei/prietenilor/partenerului intim și lipsa contactelor cu prieteni/cunoștințe care au încălcat legea penală

N5: repere în evaluarea abuzului de substanțe

- ▶ Consum de alcool (consum de la o vârstă fragedă, frecvente participări la chefuri cu alcool, consum combinat de alcool și droguri, consumul de alcool afectează ocuparea profesională, consumul de alcool afectează relațiile interpersonale, consumul de alcool afectează bunăstarea fizică sau emoțională, consumul excesiv de alcool face parte din stilul de viață al persoanei evaluate?)
- ▶ Consum de drog (v. mai sus - consum combinat de alcool și droguri + consum combinat de diferite droguri?)
- ▶ Legătură dintre alcool/drog și infracțiuni (consumul de alcool/drog a dus la încălcarea legii, devine violent(ă) când consumă alcool/drog, alcoolul și/sau drogul – fond al comiterii de infracțiuni?)
- ▶ Au existat precedente referiri către programe orientate spre astfel de nevoi?

N6: repere în evaluarea funcționabilității comunitare

- ▶ Locuire (instabilă?)
- ▶ Finanțe (fragile, asistare socială?)
- ▶ Timp liber (petrecut prin implicare limitată în acțiuni constructive?)
- ▶ Comunitate (implicare limitată în comunitate, utilizare limitată în comunitate?)
- ▶ Au existat precedente referiri către programe orientate spre astfel de nevoi?
- ▶ De observat dovezi ale administrării funcționale ale unor aspecte, precum cele de mai sus

N7: repere în evaluarea domeniului emoțional/personal

- ▶ Abilități de rezolvare a problemelor (gândire rigidă și limitată, abilități limitate în recunoașterea problemelor, abilități limitate de generare a soluțiilor, abilități limitate în a lega acțiunile de consecințe, face față cu greu stresului, renunță ușor când e provocat/concurat?)
- ▶ Autoreglare (impulsiv, în căutare de senzații tari, jocurile de noroc constituie o problemă?)
- ▶ Abilități de planificare a vieții (dificultăți în stabilirea de obiective pe termen lung, dificultăți în stabilirea de obiective realiste, abilități problematice în gestionarea timpului?)
- ▶ Abilități de ordin interpersonal (asertivitate redusă, abilități reduse de ascultare, dificultăți în rezolvarea problemelor interpersonale, îi manipulează pe ceilalți pentru a-și atinge scopurile, empatie limitată?)
- ▶ Agresivitate, în general (simte adesea furie intensă, își reprimă adesea furia, acționează frecvent în mod agresiv, are toleranță scăzută la frustrare, interpretează adesea situații neutre ca fiind ostile?)
- ▶ Agresiune sexuală (are preferințe sexuale deviante, dovedește atitudini sexuale deviante?)
- ▶ Au existat precedente referiri către programe orientate spre astfel de nevoi?

N8: repere în evaluarea atitudinilor

- ▶ Atitudini legate de infracțiuni, în general (manifestă atitudini negative față de sistemul de justiție penală, manifestă atitudini negative față de sistemul corecțional, se fălește cu isprăvi de ordin penal, manifestă atitudini de neconformare față de societate, apreciază stilul de viață bazat pe abuz de substanțe?)
- ▶ Atitudini față de proprietate (nu respectă proprietatea personală, nici pe cea publică?)
- ▶ Atitudini față de violență (atitudini orientate spre violență instrumentală sau emoțională?)
- ▶ Raționalizări (neagă comiterea de infracțiuni sau folosește scuze pentru a justifica sau minimiza comiterea de infracțiuni?)
- ▶ Au existat precedente referiri către programe orientate spre astfel de nevoi?
- ▶ De observat atitudinea pozitivă și implicarea considerabilă în activități prosociale)

N9: repere în evaluarea responsivității

- ▶ Bariere lingvistice afectează învățarea (școala), munca sau intervențiile cp?
- ▶ Abilități problematice privitoare la scris/citit?
- ▶ Evidente probleme de concentrare?
- ▶ Introvers/rușinos?
- ▶ Antisocial cronic?
- ▶ Dizabilități de învățare?
- ▶ Stimă de sine scăzută?
- ▶ Dizabilități de ordin intelectual?
- ▶ Aspecte care pot afecta direct sau indirect programele de intervenții?
- ▶ Tentative de suicid sau autovătămare?
- ▶ Pierderi?